

Çocuğun Gelişiminde Oyunun Önemi

Bir anne-babanın çocuğuna vereceği en önemli ilk şey sevgidir. Anne-babalar çocukları daha dünya ya gelmeden önce biraz olsun kendilerini eğitmeli (dergi, kitap, ana-baba okulları, TV, internet vs.), yayınları takip ederek çocuk yetiştirme sanatını öğrenmeleri gerekmektedir. Yeni dünyaya gelecek olan çocuğun her türlü sorumluluğuna hazır olmalıdırlar. Her anne-baba çocuğunu sever, doğumdan itibaren tüm imkânlarını kullanarak ona bir şeyler öğretmeye, en iyiyi vermeye çalışırlar.

Oyun; çocuğu yetişkin hayata hazırlayan en etkin yoldur. Çocuğun en önemli eğitim araçları oyuncaklarıdır. Oyun ile insan ilişkileri, yardımlaşma, konuşma, bilgi edinme, deneyim kazanma, psiko-motor gelişimi, duygusal ve sosyal gelişimi etkilediği gibi, zihin ve dil gelişimini de etkiler. Yetişkinler gözüyle oyun, çocuğun eğlenmesi, oyalanması, başlarından savmak için bir uğraş olarak görürler, oysa oyun, çocuk için ciddi bir iştir. Çocuk oynadıkça becerileri artar, yetenekleri gelişir. Çevresini, bilinmeyenleri tanır, kendisi için anlaşılır duruma getirir.

Çocuk oyun oynarken özgürdür, kuralları kendi koyar-bozar, yetişkinlerin kısıtlamaları yoktur. 3-6 yaş arası çocuğun en önemli dönemidir. Durmadan soru sorar "bu neden, niçin, nasıl?" sorularına yanıt isterler. Öğrenme açlığı mevcuttur, her şeyi bilmek isterler. Enerjiktirler, yorulmak nedir, bilmezler. Onları anlayın, sabırla yanıtlayın, yanıtlarınız kısa, net ve anlaşılır olsun. Çocuklar oyuncaklarla oynamayı severler, ancak oyuncakların iyi davranışların karşılığında ödül, anne-baba sevgisinin kanıtı olarak kullanılması yanlış olup, kesinlikle kaçınılması gereken bir tutumdur. Oyuncaklar çocuk gelişiminde büyük bir yer tutarlar, ancak bize sarılmaz, sevmez ve öpemezler. Ne kadar meşgul olursanız olun, çocuğa ayıracak olduğunuz birkaç zaman diliminde onunla sohbet etmeniz, ona sarılmanız, yerlerde yuvarlanmanız, onun oyuncakları ile oyun oynamanız onu mutlu edecektir. Okulda, ertesi günü keyifle arkadaşlarına, öğretmenine veya diğer başka kişilere anlatacak olduğu bir an yaşatacaksınız. Çocuğunuza "lütfen" demeyi öğretin. Siz onun oyuncuğunun yerini değiştirirken veya alırken izin isteyin. Çocuklar kurdukları oyunlarda hep büyükleri taklit ederler. Yaptığımız her olumlu davranış, ona iyi ya da kötü yönde etki edecektir.

Başkaları ile onu kıyaslayıp üzmeysin, "o" kendine özgü bir bireydir. Yaptığı her doğru davranış için onu sözleriniz ve sevginizle ödüllendirin. 3-5 yaşında ana okuluna gidecek olan çocuklar sabırsız ve heyecanlıdır. Onlara karşılaşılabilecekleri olayları olabildiğince somut bir şekilde anlatın. Orada eğlenebileceğini, yeni arkadaşlar edineceğini açıklayın; çocuğunuza pembe tablo çizmeyin. Belki ağlayacağını, ağlayan çocuklar olabileceğini, karşılaşılabileceği olumlu-olumsuz şeyleri anlatın. Okul bitiminde onu alacağınızı söylemeyi unutmayın, açık olun paniğe kapılmasın. Çoğumuz, çok iyi niyetlerle herkesten önce okuma-yazmayı öğretmek isteriz; ve ona öğretme yoluna gideriz. Hiç bir anne-baba öğrenme konusunda zorlayıcı olmamalı, bu tür davranışlar öğrenme sürecini geliştirmekten uzak olup, anne-baba çocuk ilişkisini zedeleyecek niteliktedir. Anne-babalar bu tür davranışlarda bulunarak kendi gururlanma ihtiyaçlarını giderme amacındadırlar. (Çocuğumuzda bulunan bazı özel durumlar hariç olup yine de eğitimcilerin yönlendirmesi daha doğru olur). Her zaman gündeme gelen sorulan sorulardan bir diğeri de çocuğum okulda olan yaşantıları hakkında konuşmak istemiyor?

Okul, onların özel hayatının bir parçasıdır. Onu anlayışla karşılayın, zorlayıcı olmayın ama yine de takipçi olup, sohbet anında bazı sorular sorarak onunla ilgilendiğinizi belli edin. Sabırlı ve açık olun... zaman içerisinde sizinle paylaşacaktır. Sonuç olarak,"3-6 yaş arası

çocukluğun en önemli dönemidir" demiştik. Bu nedenle haklarına saygılı olun, onu anlamaya çalışın; konuşurken arkanızı dönmeyin, göz temasında bulunun, onun seviyesinde çömelin ya da oturun, aynı seviyeye gelmeye özen gösterin. İsteddiği herhangi bir şey size ters geliyorsa, bunu istiyorum - sebebi bu, veya istemiyorum-sebebi şu.... diye açıklama yaparak tercihi ona sunun. Hiç birimizin elinde sihirli değneği yok, ne eğitimcilerin ne anne-babanın...Her ne sorun ile karşılaşarsak karşılaşalım, sabır ve sevgi ile iyi insan ilişkilerinin temel harcını atmış olacaksınız.

Çocuğun duygusal ve fiziksel yönden gelişimini sağlayan en doğal öğrenme ortamı oyun zamanıdır.

Duygusal ve fiziksel gelişim açısından, en doğal ve aktif öğrenme ortamının oyun zamanı olduğu belirtilerek, ailelerin çocuklarını bilinçli, teşvik edici ve uygun materyalleri seçerek yönlendirmesi gerektiği bildirildi.

Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Yaşar Aktaş, oyunun, çocuğun kendisini ve duygularını ifade edebildiği, yeteneklerini, dil, zihin, sosyal ve duygusal becerilerini geliştirebildiği, yaratıcı potansiyelini kullandığı en önemli süreç olduğunu söyledi.

Çocuğun duygusal ve fiziksel yönden gelişimini sağlayan en doğal ve aktif öğrenme ortamı oyun zamanıdır diyen Doç. Dr. Aktaş, koşma, atlama, sıçrama, tırmanma, sürünme gibi fiziksel güç gerektiren aktivitelerin dolaşım, solunum, sindirim ve boşaltım sistemlerinin düzenli çalışmasını sağladığını kaydetti.

Oyun sırasında çocuğun yasaklanan güdülerini de ifade ettiğini belirten Doç. Dr. Aktaş, şöyle konuştu:

Çocuk, ailede yaşanan herhangi bir olumsuz olayı, kardeş kıskançlığını, korkularını veya arkadaşlarıyla iletişim kuramama gibi problemlerini oyununa yansıtabilir. Böylece kendi istediği gibi bir çözüm yolunu bulabilir ve bu şekilde kaygılarından da kurtulabilir. Doç. Dr. Aktaş, çocuğun oyun sırasında mutluluk, sevinç, acıma, korku, kaygı, dostluk, düşmanlık, kin, nefret, sevgi, sevilme, sevme, güven duyma, bağımlılık, ayrılık ve ölüm gibi birçok duygusal tepkiyi de öğrendiğini belirtti.

Doç. Dr. Aktaş, oyunla zihinsel gelişimin paralellik gösterdiğini ifade ederek, Bunun en önemli göstergesi çocuğun dil gelişimidir. Çocuk oyunlarının çoğunluğu dil kullanımı gerektirmektedir dedi.

Oyun (boşa geçen zaman) olarak görülmemeli, çocuk yaşına uygun materyaller seçilerek teşvik edilmelidir diye konuşan Doç. Dr. Aktaş, şöyle devam etti:

Çocuğu oyun sürecinden birden koparmamak gereklidir. Ayrıca, çocuğun oyuncağını kendisinin seçmesine izin verilmelidir.

Çocuğu hediye olarak oyuncak alınacaksa yaşı ve gelişim düzeyi dikkate alınmalıdır. Fazla gösterişli ve pahalı oyuncaklar yerine, kaslarını çalıştıracak, girişimciliğini ve hayal gücünü artıracak materyaller seçilmelidir.

Oyuncak alacak maddi imkanı bulamayan aileler de çocuklarını sık sık parka götürmeli, oyun ihtiyaçlarını karşılamalıdır.

Kaynak: Miknatis